

FORSLAG TIL 40. ORDINÆRE LANDSMØTE 2023

HANDLINGSPROGRAMMET

NÆRING

DEBATHEFTE

• MEDBESTEMMELSE GIR FRIHET •

Innledning.....	2
Formålsparagrafen	2
En medlemsorganisasjon.....	2
Et mål – innsats i flere retninger.....	2
Kollektive avtale og faglig-politisk arbeid	2
Ivareta medlemmene gjennom tillitsvalgte	2
Frihet gjennom likeverd og rettferdighet	2
Felleskap, fordeling og demokrati	2
Klima, samferdsel og næringspolitikk	3
Store og raske endringer må til	3
Ny, bærekraftig politikk	3
Arbeidsfolk i det grønne skiftet	3
Klimakritiske mineraler	3
Utvikle næringskjedene	3
Mulighetene i CO ₂ -fangst og lagring.....	4
Infrastruktur er samfunns- og næringsutvikling	4
Gods til sjø og bane	4
Potensial i bane	4
Over til fornybar energi	4
Mot sløsing, for gjenbruk.....	5
Vår egen sikkerhet og forsyninger.....	5
Internasjonal solidaritet.....	5
Prosjekt «Grønn Mand 2030»	6

377 Innledning

378 Handlingsprogrammet inneholder forbundets overordnede vedtak. Programmet skal være styrende
379 for arbeidet i landsmøteperioden og gjør rede for utfordringer og viktige satsingsområder.

380

381 Handlingsprogrammet skal følges opp i alle organisasjonsledd. Forbundsstyret vedtar sine årlige
382 handlingsplaner med utgangspunkt i handlingsprogrammet. Handlingsplanene kan legge ytterligere
383 føringer for arbeidet i forbundet, avdelingene og på arbeidsplassene.

384

385 Formålsparagrafen

386 En medlemsorganisasjon

387 Norsk Arbeidsmandsforbund er en solidarisk fagforening som forener arbeidsfolk i kampen for lønn,
388 likestilling, rettigheter og verdighet. Vårt fellesskap bestående av mange yrkesgrupper er en styrke.
389 Forbundet skal være en handlekraftig, engasjert, inkluderende og tilgjengelig medlemsorganisasjon
390 for arbeidsfolk. Norsk Arbeidsmandsforbunds vedtekter ligger til grunn for virksomheten, og særlig
391 § 2 formålsparagrafen.

392 Et mål – innsats i flere retninger

393 Vårt mål er å sikre og forbedre våre medlemmers lønn, arbeidsvilkår og velferd. Vårt mål nås
394 gjennom kontinuerlig, engasjert innsats mot medlemmene, mot tillitsvalgte i bedriftene, innad i egen
395 organisasjon, innad i fagbevegelsen, overfor motpartene og myndighetene og i det faglige-politiske
396 arbeidet, sentralt og lokalt. Vårt arbeid kjennetegnes av engasjement og skikkelighet.

397 Kollektive avtale og faglig-politisk arbeid

398 Norsk Arbeidsmandsforbunds virksomhet skal baseres på kollektive avtaler og løsninger.
399 Arbeiderbevegelsens bærende ideer om frihet, likhet og solidaritet er vårt fundament. Disse
400 prinsippene legger grunnlaget for å ivareta medlemmenes interesser, både ved aktivt arbeid i
401 bedriftene og gjennom politisk engasjement. Trygge, faste, hele stillinger med forutsigbare lønns- og
402 arbeidsvilkår er en prioritert oppgave for forbundet.

403 Ivareta medlemmene gjennom tillitsvalgte

404 Forbundets innretter betydelige ressurser og kapasitet mot medlemmene og tillitsvalgte på
405 arbeidsplassene. For å møte kommende utfordringer må det satses på de tillitsvalgte i bedriftene, slik
406 at de kan sikre medlemmenes interesser på best mulig måte. Det er derfor en prioritert oppgave for
407 forbundet å bygge gode tillitsvalgsorganisasjoner.

408 Frihet gjennom likeverd og rettferdighet

409 Frihet oppnås ikke uten likeverd og rettferdighet. Forbundet aksepterer ingen form for rasisme,
410 diskriminering, trakassering eller mobbing. Forbundet skal arbeide for likeverdige livsvilkår og
411 muligheter, uavhengig av bakgrunn, klasse, utdanning, kjønn, alder, etnisitet, nasjonalitet, religion,
412 seksuell legning eller funksjonsevne. Arbeid til alle med en lønn å leve av er et krav for å skape
413 likeverdige levevilkår. Frihet medfører ansvar, muligheter og rettigheter som skal sikres gjennom et
414 godt avtaleverk.

415 Felleskap, fordeling og demokrati

416 Forbundet skal arbeide for et samfunn som bygger på sosialistiske grunnverdier og demokrati for å
417 fremme en rettferdig fordeling av samfunnsgodene. Norsk Arbeidsmandsforbund skal arbeide faglig-
418 politisk for en rettferdig fordelingspolitikk og demokratiske rettigheter i samfunns- og arbeidslivet.

419 Forbundet skal kjempe for rettferdig fordeling av samfunnsgodene basert på gode
420 fellesskapsløsninger og vi skal kjempe for et godt utbygd offentlig tjenestetilbud. Velferdssamfunnet
421 skal baseres på et skattesystem med skattelegging etter evne.

422

423 Klima, samferdsel og næringspolitikk

424 Store og raske endringer må til

425 Klimakrisen er en dramatisk utfordring for verden, Norge og norsk nærings- og arbeidsliv. Dagens
426 produksjon, energibruk og forbruk er ikke bærekraftig. Det må skje store og raske endringer; nå går vi
427 mot en temperaturøkning som dramatisk vil forandre livsbetingelsene på jorda. Vi må gi vårt bidrag
428 til at Norge går mot et nullutslippssamfunn. Vi vil støtte opp under regjeringens mål om 55%
429 reduksjon i CO₂-utslippene innen 2030. Vi vil arbeide for et bærekraftig samfunn der velstand ikke
430 utvikles på bekostning av kommende generasjoner.

431 Ny, bærekraftig politikk

432 Det krever en samfunns- og næringspolitikk hvor satsingen på arbeidsplasser som fremmer det
433 grønne skiftet intensiveres. Omstillingen må ivareta norsk natur og arts mangfold. De nye løsningene
434 må være bærekraftige i ordets videste forstand.

435 Arbeidsfolk i det grønne skiftet

436 Klima og natur har mange sterke stemmer i samfunnsdebatten. Vårt forbund skal være en kraft for å
437 sikre arbeidsfolks jobb, lønn, arbeidsvilkår og velferd i det grønne skiftet. Det gjør vi ved å støtte opp
438 under utviklingen av nye arbeidsplasser og endringer i dagens produksjon, samtidig som vi i enhver
439 sammenheng påser at arbeidsfolks interesser blir ivaretatt.

440 Klimakritiske mineraler

441 Mineraler er en forutsetning for enhver industriell verdikjede, og et avgjørende bidrag til et CO₂-fritt
442 samfunn. Mineraler som stein, pukke og sand er avgjørende i utvikling og vedlikehold av infrastruktur,
443 og bygningsmasse.

444 Det er kritisk mangel på viktige mineraler til industriproduksjon. Datateknologien, batteriene,
445 solcellene, el-bilene og vindmøllene kan ikke fungere uten disse. Norge har store forekomster av
446 titan, kobber, jern og grafitt, og Europas største forekomst av sjeldne jordartsmetaller. Potensialet
447 for utvinning er stort. Forekomstene kan gi tusener av nye arbeidsplasser i norske
448 distriktskommuner. Det må etableres ordninger som sikrer at rimelige andeler av gevinstene ved
449 utvinning kommer det norske samfunnet til gode. Det må også etableres ordninger som sikrer
450 tilbakeføring av naturen etter at utvinningsperioden er over.

451 Utvikle næringskjedene

452 Norske næringer kjennetegnes av for lite videreforedling av råvarene. Mineralforekomstene er en
453 ressurs som gir store muligheter for å utvikle hele næringskjeder. Videreforedling og produksjon kan
454 bety et stort antall arbeidsplasser innen mange sektorer. Fabrikker for permanentmagneter og
455 batterier er eksempler på muligheter som åpner seg i forlengelsen av norsk mineralutvinning.
456 Økonomisk støtte for å utvikle næringskjeden basert på lokale råstoffer er svært viktig.

457 Forbundet vil arbeide for at landets mineralressurser kartlegges og arbeide for å gjeninnføre
458 offentlige ordninger for leting etter mineralressurser på land og til havs. Utvinning til havs må
459 begrunnes i ressursens betydning for det grønne skiftet. Det må etableres et norsk ressurscenter for

460 prospektering med midler fra blant annet Innovasjon Norge. Senteret bør opprettes i tilknytning til
461 utdanningsinstitusjoner innenfor bergindustrien.

462 Mulighetene i CO₂-fangst og lagring

463 CO₂-fangst og lagring er avgjørende for å nå klimamålene. Norge er i fremste rekke i utviklingen av
464 teknologien. Utviklingen krever store investeringer. Det er avgjørende at Staten bidrar ytterligere.
465 Mulighetene for å gi et avgjørende bidrag til håndteringen av klimakrisen og samtidig skape nye
466 arbeidsplasser er store.

467 Infrastruktur er samfunns- og næringsutvikling

468 Nasjonal transportplan legger viktige føringer for utbygging og vedlikehold av infrastrukturen.
469 Infrastrukturen er avgjørende for næringsutviklingen og bosettingsmønsteret, og forbundet skal
470 fronte satsing på vei og bane. Framover må samferdselsprosjektene tilpasses slik at de blir aktuelle
471 for seriøse, norske anleggsbedrifter.

472 Dagens bosettingsmønster må opprettholdes og en klimariktig samferdselsutbygging og godt
473 vedlikehold vil være et avgjørende bidrag. Ut over landet må det sørges for bygging av veier med høy
474 standard hvor sikkerhet og begrensede naturinngrep er prioritert. I tettbygde strøk må det bygges for
475 kollektivtransport. Etterslepet i vedlikehold på vei og bane må reduseres og det må øremerkes midler
476 til flom og rassikring. Trafikksikkerhetsarbeidet må styrkes.

477 Europaveier, riksveier og fylkesveier skal eies og driftes av det offentlige. På sikt skal alle
478 samferdselsprosjekter bli offentlig fullfinansiert.

479 Gods til sjø og bane

480 Overføring av godstransport fra vei til sjø og jernbane vil avlaste veinettet. Dette vil kreve utbygging
481 av havner, sikring av farleder og tilknyttet infrastruktur. Gebyrer og avgifter i havner må reduseres
482 for å få sikre anløp. Sjøsikkerhetstjenesten, slepebåttjenesten og oljevernberedskapen langs kysten
483 må styrkes.

484 Potensial i bane

485 Jernbanen må bygges videre ut som transportsystem både for person- og godstrafikk, og strekninger
486 som fortsatt har dieseldrift må elektrifiseres. Nordland, Troms og Finnmark må tilknyttes det
487 nordiske jernbanenettet. Bygging av bane for høyhastighets tog i triangelet Oslo-Stockholm-
488 København har et stort potensial for næringsutvikling, CO₂-fri godstransport og styrking av
489 skandinavisk samarbeid, og må prioriteres. Fergene må elektrifiseres.

490 Over til fornybar energi

491 Klima og energi henger nært sammen. Det grønne skiftet innebærer en omlegging fra fossil til
492 elektrisk, fornybar energi. Omleggingen må skje på alle områder og fører med seg et stort behov for
493 etablering av ny kraftproduksjon og modernisering av den eksisterende. Det ligger et betydelig
494 potensial innen anlegg for vindkraft, solenergi, oppgradering av vannkraftanlegg og linjenett. Det må
495 utvikles løsninger for bruk av hydrogen, f.eks. i transport til sjøs. Det ligger muligheter i utvinning og
496 videre bruk av våre thoriumforekomster. Utbygging av atomenergi tar tid og reiser omfattende
497 debatter nasjonalt, men må utredes som et alternativ. Anleggsvirksomheten må i økende grad
498 baseres på utslippsfri drift. Energiomleggingen må også slå inn i transport, både privat og i
499 nærings sammenheng. Lademuligheter for el-kjøretøy må bygges ut over hele landet.

500 **Mot sløsing, for gjenbruk**

501 Energisituasjonen gir ikke rom for sløsing. Det tidligere toprissystemet med fastforbruk og
502 overforbruk på strøm må bli vurdert på nytt. Næring som baserer seg på stort energibruk, men som
503 verken gir arbeidsplasser eller inngår i en næringskjede med mange andre arbeidsplasser, som f.eks.
504 utvinning av kryptovaluta må avvises. Nye hyttefelt tar store arealer, truer sårbare arters
505 leveområder, og inviterer til mer bilkjøring og sløsing med strømressurser. Det må etableres flere
506 CO₂-rensede forbrenningsanlegg for søppel, hvor overskuddsvarmen går til fjernvarme som
507 erstatning for oppvarming basert på strøm. Vi må i større grad gjenvinne elektronisk og elektrisk
508 avfall (EE-avfall) innenfor landets grenser, i stedet for å frakte det ut av landet.

509 Det ligger store ressursbesparelser og reduserte CO₂-utslipp i gjenbruk av de fleste typer
510 byggematerialer. Gjenbruk er allerede en betydelig næring, men må videreutvikles. Det må stilles
511 krav om brukte materialer i alle typer konstruksjoner, og det må satses for at overskuddsmasser fra
512 mineralnæringen tas i bruk som materiale i anleggsvirksomheten. Panteordningen må videreutvikles
513 til å omfatte flere produkter.

514 Tjenesteyting er sysselsettingsmessig den største næringen i Norge, og har en stor betydning for
515 forbundet. Tjenestene går oftest til andre virksomheter, og en vekst innen klimariktig produksjon vil
516 bringe med seg mange nye servicearbeidsplasser, f.eks. innen renhold, vakt og ulike former for
517 vedlikehold. Erfaring tilsier at nyetablering av lite kapitalkrevende servicebedrifter, også fører med
518 seg dårligere lønns- og arbeidsbetingelser for de ansatte. Ofte mangler tradisjon for fagorganisering.
519 Dette er en utfordring som myndigheter, seriøse oppdragsgivere og fagbevegelsen må ta på alvor.

520 **Vår egen sikkerhet og forsyninger**

521 Utvikling av mineralnæringen, jernbaneutbygging og økt energiproduksjon må også ses i et
522 sikkerhets- og forsyningsmessig perspektiv. Som et lite land er Norge helt avhengig av utveksling med
523 Europa, og et tett samarbeid om naturressurser, energi og transport er helt nødvendig for å sikre oss
524 stabile forhold i en omskiftelig verden. Vi er en stabil olje- og gassleverandør, og kan bli det samme
525 på klimakritiske mineraler og fossilfri energi. Vi reduserer Europas avhengighet av globale
526 leverandører, og bygger dermed også vår egen sikkerhet. Derfor må vi også drive næringsutvikling og
527 samfunnsutbygging i områder som kritisk viktig for Norge både med hensyn til interkontinental
528 godstransport, suverenitetshevdelse og utnyttelse av naturressurser.

529 **Internasjonal solidaritet**

530 Kampen mot klimaendringer er også en internasjonal kamp mot fattigdom og for solidaritet. Norge
531 har gode grunner til å bidra både i kampen for å få ned CO₂-utslippene og håndtere utslagene av
532 klimaendringene.

533 **Prosjekt «Grønn Mand 2030»**

534 Klimaendringene utfordrer oss alle. Alle kan vi gjøre
535 noe. Hva vi kan gjøre avhenger av hvilke ressurser vi
536 har, men også av hvilken oppgave vi ellers har i
537 samfunnet. Arbeidsmandsforbundet er et fagforbund,
538 vi slåss for arbeidsfolks rettigheter og verdighet i
539 arbeidslivet. Vi er ikke en miljøorganisasjon. For vår
540 del blir klimaengasjement et spørsmål om å tilpasse
541 politikken til klimautfordringene, og bidra fra vårt
542 ståsted der det skjer endringer i positiv retning. Vi kan
543 ikke, og skal ikke, gi slipp på vår primære oppgave.

544 Prosjekt «Grønn Mand 2030» er et
545 organisasjonsinternt klimaprojekt. Prosjektet er et
546 bidrag til riktige endringer. Vårt bidrag er å bruke tida
547 fram til 2030 – året da klimamålene skal være nådd –
548 på å gjøre vår egen organisasjon til en samling av medlemmer og tillitsvalgte som *forstår*
549 klimatrusselen, som vil *bidra* til å bremse økningen i den globale temperaturen bl.a. ved å gjøre seg
550 faglig-politiske klimatalspersoner, som vil forme en helhetlig faglig politikk for den grønne framtida
551 og selv er villige til å gjøre de endringene som må til.

552 Prosjekt «Grønn Mand 2030» skal tilby styrende organer, avdelinger, klubber og tillitsvalgte
553 kunnskap, f.eks. i form av opplæring, innledninger eller kurs, innføring i klimaspørsmål med en faglig
554 innfallsvinkel. Prosjektet skal med praktisk bistand støtte opp under tiltak som avdelinger og klubber
555 setter i gang. På landsmøtet i 2027 skal prosjektet «midtveisrapporteres» og prosjektrapporten skal
556 være klar til landsmøtet i 2031.

557 Det skal utarbeides en styrende prosjektbeskrivelse (med budsjett) som skal godkjennes av
558 landsstyret. Prosjektet skal ha egen prosjektansvarlig og det må sikres faglig og personellmessig
559 støtte.

**MEDBESTEMMELSE
GIR FRIHET**
NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

• FORBUNDET FOR ARBEIDSFOLK •
arbeidsmandsforbundet.no